

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.

Negyedévre . . . 3 „ — „

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, január 31.

Kétféle becsület.

A képviselőháznak két utóbbi ülésén más egyéb nem is foglalkoztatta az embereket, mint Szalavszky főispán ügye. Ez képezi még ma is az érdeklődés legfőbb tárgyát. És méltán. Ideje lenne, hogy a magyar társadalom és közvélemény véget vessen annak a ferde helyzetnek és fonák felfogásnak, mely kétféle becsületet ismer.

Szalavszky főispán esetén sulyosbitja a dolgot az a körülmény, hogy az újabban ellene felhozott vádakkal magán becsülete is mélyen meg van támadva. Birnak-e alappal ezen vádak vagy sem? — nem kutatjuk. Az azonban kétségtelen, hogy az ilyen vádak alól karddal vagy pisztolylyal nem tisztázhatja magát senki, sőt ez esetben még fegyelmi vizsgálattal sem, hanem csakis rendes bíróság útján. Bizonyos az is, hogy ha nem tisztázza magát és mégis fenntartja őt magas méltóságában a kormány, árnyat vet a kormányra is. De hagyjuk Szalavszky főispánnak magán ügyeit és magán becsületét.

Társadalmi szempontból sokkal fontosabb ez esetenél az a másik körülmény, hogy Szalavszky a politikai téren oly dolgokat követelt el igen nagy bőségben, amelyek közül a magán életben egy is elég lenne arra, hogy örökre kizárja őt a társadalomból.

Üzbégh, Nyitra, Stomfa és Várna olyan nevek, amelyekre minden ujság-

olvasó emlékszik széles e hazában. Ezeket a választásokat mind Szalavszky Gyula rendezte, némelyiket — nem ugyan közkívánatra — meg is ismételte.

És mik történtek ezeknél a választásoknál? Hetekig foglalkozott mindegyikkel az egész magyar sajtó. Nem szükséges részletezni. Egy tuczat ember meghalt ott a helyszínén, sokan megbetegedtek (a pozsonyi ezred katonái közül, mint annak idején a Pester Lloyd újságot, 77-en kaptak különféle betegséget Stomfán), napokig éheztek, hidegben, fagyban ácsorogtatták a százakra menő tömeget. A rend- és csendőri kisebb nagyobb brutálításokról, az erőszaknak és furfangnak százféle neméről nem szólnunk ezúttal, csak azt jegyezzük meg, hogy e négy választásnál legalább négyezer polgárt megfosztottak keservesen szerzett jogaik gyakorlásától.

Régóta hozzá vagyunk már szokva, hogy a politikai téren, különösen a választásoknál olyan eszközöket alkalmaznak, amelyek tisztességesnek éppen nem mondhatók. Csakhogy eddig ezeket az eszközöket nem is tartották tisztességeseknek.

Deák Ferencz és Kölcsey Ferencz nem fogadták el a mandátumot, amelyhez vér tapadt.

Az a szomorú, hogy ma sokkal erőszakosabb és nemtelenebb eszközöket is tisztességesnek tartanak. Gentleman emberek, akik a legkisebb foltot nem tűrik hirnevükön, kik menten kihívják a párbajra azt, aki csak távolról is sértegeti őket, a legelső lovagok, tagjai a Nemzeti

Kaszinónak, minden lelkiismeret furdalás nélkül követik el az ilyen politikai »stikliket«.

És még szomorubb, jellemző társadalmi és politikai viszonyainkra, hogy az ilyen még védelemre talál a legfelsőbb körökben. Szalavszky, Tarnóczy, Klock, Gebauer védelmére mindig van szava nemcsak a liberális sajtónak, hanem a kormány-érfiaknak is.

Ideje szakítani ezzel a hypokritasággal. Aki legszentebb jogaitól fosztja meg polgártársait, olyan mint a tolvaj és rabló. Ugy kell velük elbánni a társadalmi téren is.

A magyar miniszterek Bécsben.

Bánffy, Lukács, Dániel és Darányi miniszterek két nap óta Bécsben vannak. Mielőtt minisztereink megkezdték volna a tárgyalást osztrák társaikkal, Bánffy Dezső kihallgatásra ment a királyhoz. Egy óra hosszat tartó kihallgatáson fogadta a király Bánffy.

Ezután kezdődtek a tárgyalások, Gautsch báró miniszterelnökkel. Böhm-Bavérk pénzügy és Körber kereskedelmi miniszterrel. A két miniszter három óra hosszat tanácskozott a kiegyezési kérdésekről, de végleges megállapodást nem sikerült elérniök. D. e. 11 órától! Este hétig tartottak a tanácskozások. A miniszterek azután eloszlottak és elhatározták, hogy ma a két pénzügyminiszter és szakelőadók folytatják a tárgyalást.

Választási mozgalom A.-Lendván.

A hirhadt várnai választás áldozatot követelt. Mert azt igazolni nem lehetett, egy néppárti kerületnek is vesznie kellett s ez volt az a.-lendvai

A „TISZANTÚL“ TARCZAJA.

Az arany-agyu ember tragédiája.

— Munkácsy Mihály élete, elbeszéli Daudet Alphonse. —

Igen, Daudet Alphonse a Provence gazdag szerzte keleti fantáziája poétája, a realista és romantikus elbeszélő, kit nemrég kísért sirjába egy egész nemzet bánata; elbeszélte, csaknem három évtizeddel ezelőtt a még élő Munkácsy történetét, a magyar művészet egész oly csudás fényben fölragyogott minden más csillagot túlragyogott csillag pályáját. Minő tragédia ez az élet! Egy lelkes író (Malonyai Dezső) pompás diszmunkában beszéli el nemzetünk e hősenek dicsőséges pályáját a csabai, gyulai asztalosmühelytől kezdve, hol nyomoruság, emberi vadság áldozata a párisi termekig, ahol hercegek s uralkodók hódoltak meg geniejének ragyogása előtt, az enderichi sirhalomházig, ahol élő halottnak kell látnunk azt aki nemzetet, hazájára csudás lángész sugarait borítja, ki a »Siralomházat,« »Miltont« »Krisztust Pilátus előtt« megfestette, aki a legmagasabb művészetben a vallásos művészetben hódolt meg az ember fia előtt!

Tudjátok az ő történetét?!

»Volt egyszer egy ember, kinek agya aranyból volt; igen asszonyom szinaranyból. Mikor a gyermek világra jött az orvosok azt hitték, nem marad meg, feje nagyon nagy volt, koponyája nagyon nehéz. Azonban mégis életben maradt, s a napfényben fölnekedett, mint egy olajfacsemete; feje azonban mindig lefelé húzta, s keserves volt nézni amint járasközben minden untalan a butorokba kapaszkodott. . . . Bizony gyakran fölbukott. Egy nap legurult a lépcsőn s fejét bele vágta egy márvány darabba. Ekkor, mintha valami csudás érczhangot adott volna a feje. Azt hitték menten szörnyet hal; azonban, hogy fölemelték, mindössze egy könnyű sebet láttak fején, s néhány aranyzemet csillogni szöke fűrtjei közt. Így tudták meg szülei, hogy agyveleje merő arany.

A dolgot persze mély titokban tartották; még maga a gyerek se sejtett róla semmit. Néha azonban megkérdezte mért nem eresztik többé az utcára játszani a többi gyerekekkel?

»Még ellopának drága kincsem?« felelt az édes anyja. Ez időtől kezdve maga is attól kezdett félni, hogy ellopják, s egyedül játszott nagynehezen vánszorogva egyik szobából a másikba.

Csak tizenhét éves korában adták tudtára szülei, hogy milyen csudás adománnyal

áldotta őt meg az ég, s minthogy addig ők táplálták és nevelték, némi viszonzásul kérték egy keveset tőle a feje aranyából. A jó fiu épen nem habozott; hogy, hogy nem, arról hallgat a rege, kitépett egy darabot arany-agyából s büszkén vetette azt édes anyja ölébe. . . . Elkábítva a gazdagság által, melyet fejében hordott, tele örült vágyakkal, megittasulva hatalmas birtokában, hagyta el szülői házát s bebevette magát a világ élet sodró sirjába, tékozolva roppant kincseit. . . .

Igazánda király életet élt, szórva a pénzt mindenfelé. Azt hitte volna az ember, hogy agya kimeríthetetlen. Azalatt persze mégis egyre fogyott, s a mily mértékben apadt, homályosult szemeinek fénye, halványultak arcz rózsái is. Egy nap végre egy dorbézoló éjjelre következő reggelen, egyedül ülve a lakoma maradványai s halványuló csillárfény között, föleszmélt s borzadva vette észre az irt, mely agyában tángolt; ideje volt már, hogy megálljon.

Ettől kezdve új életbe fogott. Az aranyagyú ember visszavonult, keze keresményéből élt, tele gyanakodással, félelemmel mint a fukar, minden kísértést aggodalmasan került, sőt iparkodott elfeledni ama végzetes kincseket is, melyekhez többé nem akart hozzányúlni. Szerencsétlenség-

Bálozók figyelmébe!!

Egy pár női lack bálfi czipő 1 frt 80 kr.

Egy »férfi« » » » 3 » 80 »

Selyem ingek és csokrok, Claqueok és egyéb férfi bálfi czikkek rendkívül olcsó árban

REICHARD áruházában

kaphatók.

Nagyvárad, Fő-utca.
(Orsolya zárda épület).

Telefon összeköttetés

kerület. A megürült kerületben a választás napja még nincs kitűzve, — de a pártok már is erősen szervezkednek; — a néppárt hű marad zászlójához, eddigi képviselőjéhez, kinek 850 többsége volt: *Marsovszky* Endréhez. A kormánypárt még kapkod, de valószínűleg *Mandel* Pált lépteti fel jelöltnek. *Marsovszky* Endre vasárnap d. e. 11 órakor A.-Lendván a templom előtti téren beszámolót tartott s egyuttal elmondta programbeszédjét. Vele ez alkalommal leutaztak: *Zichy* Aladár kanizsai és *Lepényi* Miklós letenyei néppárti képviselők. A néppárt erősebb, mint eddig s így győzelme biztos!

Uj törvényjavaslatok.

Az igazságügyminiszter ma a következő két törvényjavaslatot terjesztette a képviselőház elé:

I.

Törvényjavaslat a kisbirtokosok országos földhitelintézetéről szóló 1879: XXXIX. t. cz. módosításáról.

1. §. Azok a külön jogok, a melyek az 1879: XLV. t. cz. 1. §-ában és az 1889: XXX. t. cz. 1. §-ában a Magyar Földhitelintézetre vannak terjesztve, a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézetére is megfelelően kiterjesztetnek.

2. §. Az 1871: XXXIV. t. cz. 11—15, 17, 18, 20—23 §§-ai a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézetére nézve is hatályon kívül helyeztetnek.

3. §. Jelen törvény végrehajtásával az igazságügyminiszter bizatik meg.

II.

Törvényjavaslat az 1881: LIX. t. cz. 3. §-ának módosításáról.

1. §. A kir. törvényszék, mint elsőfoku bíróság a hatásköréhez utalt polgári peres és perenkívüli ügyekben csakis a következő határozatokat hozza meg háromtagu tanácsban:

1. Az ítéletet és a felelbező végzést, ide értve a házasság felbontás és asztaltól való különülését elrendelő határozatot (1894: XXXI. t. cz. 72. 98, 99, 102, §§-ok).

2. Az 1868: LIV. t. cz. 8—13 §§-ain alapuló határozatot, továbbá a birói hatáskör és illetékesség, a bíróság vagy a bírósági tag érdekeltisége és a perletétel kérdését eldöntő, valamint a a bíróküldésre vonatkozó határozatot;

3. A per érdemében a bizonyítás felvételét, ismétlését, vagy kiegészítését ugyszintén a tárgyalás kiegészítését elrendelő határozatot;

4. A bizonyítási eljárás felvételével megbízott bírósági tag eljárása és iniezkedése által okozott sérelem miatt tett előterjesztést eldöntő határozatot (1881: LIX. t. cz. 55 §).

5. Az igazolás kérdését eldöntő végzést;

6. A választott bíróság elnökének, tagjának és jegyzőjének kijelölését, a bíróság kiegészítését, valamint tagjai ellen bíróság kiszabását tartalmazó határozatot;

7. az elmebetegséget megállapító határozatot (1876: XIV. t. cz. 73 §);

8. az állami anyakönyvekről szóló 1894: XXXIII. t. cz. 60 és 61 §§-sai alapuló határozatot;

9. az ügyvéd elleni panaszt (1874: XXXIV. t. cz. 66 §) eldöntő határozatot;

10. a királyi közjegyzőkről szóló 1874: XXXV. t. cz. 11, 43, 56, 67, 144, 206 207 és §§-sai valamint az 1886: VII. t. cz. 15 §-án alapuló határozatot;

11. a csődeljárásban, a hitbizományi, a kisajátítási, bányai bírósági és birtokrendezési eljárásban (urbéri rendezés, tagosítás, arányosítás, majorosági és birtok megváltása, stb.) mindazokat a határozatokat, a melyeket eddig is háromtagu tanácsban hoztak meg.

Az 1—11 pontban fel nem sorolt határozatokat az ügy előadója, mint egyes bíró hozza meg.

Az 1-ső § által egyes bíróhoz utalt határozat elleni felelbevitel esetében a mennyiben fennálló jogszabályok szerint felelbe vitelnek helye van, a kir. ítéletábrá három, a m. kir. Curia pedig öttagu tanácsban határoz.

Azon az alapon, hogy a királyi törvényszék 3 tagu tanácsában hozott meg oly határozatot, a melyet ez a törvény egyes bíróhoz utal, nincs helye felelbevitelnek.

3. Azok a jogszabályok, a melyek a kir. törvényszékek hatás körébe utalt ügyek, vagy bírói cselekmények ellátását, vagy előkészítését egyes bíróra bizzák érintetlenül maradnak.

4. A kir. törvényszék a jelen törvény hatályba lépésének napjától kezdve e törvény alkalmazásával hozza meg az 1-ső §-ban említett minden határozatot.

A felsőbbbíróságok a jelen törvényt csak a hatályba lépte után keletkezett határozatok elleni felelbevitel esetében alkalmazzák.

5. Az igazságügyminiszter felhatalmaztatik, hogy e törvényt Fiume városára és kerületére nézve az ottani viszonyoknak megfelelő módosításokkal életbe léptesse.

E törvény végrehajtásával az igazságügyminiszter bizatik meg.

ORSZAGGYULES.

A képviselőház ülése.

Budapest, január 31.

A Ház mai képe kezdetben vajmi unalmas volt. Nagyon kevesen voltak az ülés-teremben; sokkal többen azonban künn a folyosón.

De az unalmas kép hirtelen, egy csapásra megváltozott. Mikor *Major* beszélni kezdett, még senki sem gondolt, hogy a beszéde végét már telt ház fogja feszült érdeklődéssel hallgatni. Maga az előadó is apránként melegegett bele a beszédbe.

Hanem azután mikor mind bővebben és bővebben mélyedt bele rendkívül érdekes, hatatmas, megdönthetetlen statisztikai adatokkal fölfegyverkezett beszédébe. — lassanként fölengedett az a hideg unalom, a mely beszédje elején még az egész Házon ugyszólva visszautkröződött. A jobboldal közelebb húzódott hozzá, lassanként bejöttek a folyosón levők is és az ellenzék sűrűen adott helyeslésének kifejezést.

Az igazságügyminiszter, a belügyminiszter és a belügyi államtitkár feszült figyelemmel hallgatták a szónokot, a ki minél tovább beszélt, annál nagyobb hévvel és tüzzel szólt. A tetszés ugyszólva általános volt, a melylyel beszéde végén elhalmozták.

Az ülés lefolyása különben a következő volt:

Elnök: Berzeviczy Albert.

Elnök bemutatja a miniszterelnök átiratát, mely a *provizorium szentesítését jelenti*. Bemutatja továbbá Komárom és Pozsony vármegyék feliratát a 48-as törvények félszázados évfordulójának megünneplése és Komárom feliratát a Gellérthegyen emelendő Pantheon tárgyában.

Erdély Sándor igazságügyminiszter betesztja a kisbirtokosok földhitelintézetéről szóló 79. XXXIX. t. cz. és 81. LIX. t. cz. 80-ik szakaszának módosításáról szóló törvényjavaslatokat.

Ezután folytatták a

belügyi tárczát.

Az operaház tételénél *Visontai* Soma hibáztatta az operaház vezetését, mert az a magyar énekesek és énekesnők kiképzésére nem fordít gondot. Egyuttal a vidéki színészet rendezése ügyében elismerését fejezi ki a miniszter iránt s kérdi, hogy mi módon tervezi az általános rendezést.

Ferczel Dezső belügyminiszter: A színház felügyelő jelentése után kellőleg tanulmányozni fogja a kérdést, anketet fog össze hívni az ügy rendezésére, melybe meghívja a vidéki színházigazgatók jelesebbjeit és a színház iránt érdeklődőket.

A *nemzeti színház* tételénél *Major* Ferencz dr. ingyenes előadásokat és klasszikus előadásokat követel.

gére azonban volt egy barátja a ki követte őt magányába s aki tudta a titkot is.

Egy éjjelen örült fájdalom ébresztette föl álmából, mely végig nyillalott agyán s melybe úgy érzé, bele kell pusztulnia. Fölugrott s látta a rémes holdfénynél, hogy menekül barátja rejtegetve valamit összehúzott köpönyegében. Agyának egy része hát ismét odalet!

Valamivel később szerelmes lett az aranygyu ember, s persze ezzel minden oda lett. Teljes szívéből szeretett egy kis szőke teremtet, aki viszont szerette őt, de talán jobban szerette a strucczollat, csipkét, a gyémántot. . . .

E kis enivaló teremtet kezében, a ki félig baba, félig madárka volt, úgy olvadt az arany semmivé, hogy öröm volt nézni. Mindenféle szeszélyes kívánságai voltak, ő pedig sohase mert «nemet» mondani; sőt hogy gondot ne okozzon neki, eltitkolta előtte végzetét.

»Hát gazdagok vagyunk mi?« kérdé a kis madár.

Szegény aranygyu ember azt felelte: »Persze hogy gazdagok, nagyon gazdagok.« Szeretetteljesen mosolygott a kis madarára a mely egész ártatlanul fogyasztotta aranyát, életét. Igaz, néha félelem fogta el s szeretett volna takarékoskodni, hanem ilyenkor ölébe repült a madárka, s azt csicseregte »Drágám! te olyan gazdag vagy: ugyan vegyél valami szépet, valami drágát nekem.

És ő szegény vett is neki szépet, drágát. Így tartott ez valami két évig; ekkor aztán egy

reggelen meghalt az asszonyka a nélkül hogy tudta volna az ember, hogy miért, akár egy kis madár. . . . A kincs ugyan fogytán volt, ami megmaradt abból az özvegy férfi fényes temetést rendezett madárkájának. Teljes harangzene, feketén kárpitozott, kocsisor feketébe borult lovak, ezüst száfrangokkal, semmit se drágálott. . . . Adott az egyháznak, a temető embe- reknek az örök-zöld árusoknak; adott bőven, alku nélkül. Ahogy a temetőből hazaindult, alig volt már valami a fejében.

Csakugy tántorgott végig az utcákon, bugdácsolva mint a részeg. Mikor aztán este a lámpák kigyultak egy divatkereskedés fényes kirakata előtt s szeme rátévedt egy kék atlasz cipőcskére hattuprémmel diszítettve. »Tudok valakit, akinek ez a cipőcske nagy örömet fog okozni«, mondá mosolyogva s bement, hogy megvegye. Elfelejtette, hol fekszik már az a valaki.

A hátsó fülkében volt a divatárusnő, aki egyszerre csak hangos sikoltást hallott; besietett a boltba, hol rémülten tántorgott vissza, mert egy ember állt az asztal előtt, aki örült szemekkel meredt rá. Alig állt a lábán. Egyik kezében tartotta a kék atlasz cipőt; a másikat, mely véres volt, a divatárusnő felé nyújtotta. Abban a kézben volt az utolsó arany. . . .

Ime asszonyom, ez az aranygyu ember legendája. . . .

Micsoda szomorú tragikus nemzet vagyunk mi magyarok! Még az örömről is bánnattal vegyes. Mohács óta sirva vigad a magyar. Hát még a bánatunk! A legnagyobb államférfiura, a legnagyobb magyarra örület éje borul s ad kezébe gyilkos fegyvert élte alkonyán; legnagyobb tragédia írónk élete merő tragédia; hát szegény Madáché mi volt? A mi Tyrtaeusunk ifjú korában kerül vad kozák lándzsája elé; mikor pedig Appellesünk hazajön, hogy bemutassa nemzetének az ezredéves épen első, megfestett énekét — kialszik lángelméjének fákiyája s mint egy gonoszlevőt meg kell kötözni őt, hogy kárt ne tegyen embertársa életében! Az az Ecce homo legyen neki irgalmas!

A »Honfoglalásra« gondolván lehetetlen azt nem éreznünk, a mit Malonyai mond: »Most magam előtt látva grandiózus sorát Munkácsy összes, annyi örökbecsű alkotásainak némileg kevésbé tudok lelkesedni e képeért, semmint lelkesedni szeretnék érte. Valószínűleg az a legfőbb oka ennek, hogy láttam őt e tíz hónap folyamán dolgozni rajta és ahol egy piros színt látok a vászonon, úgy képzelem, hogy az az ő véreből való, abból festette. Es szeretnék szemrehányásokat tenni e képért, vádolom, van egy hogy gyűlöltöm és átkozva, késsel mennek neki: — adjad vissza, te irgalmatlan kép, a mi Munkácsynkat!«

Giulio Lunasproni.

Perczel miniszter szerint ingyenes előadásról szó se lehet, de igenis vasárnap délután mérsékelt ár mellett.

A tételt elfogadták.

A közegészségügyi tételnél

Papp Samu dr. orvos a vidéki orvosok szomorú helyzetét s a gümőkór rettenetes pusztítását fejtegette. Együttal köszönetet mondott a belügyminiszternek, mivel a fővárosi vízvezetési mizériák ügyében oly erélyesen intézkedett.

Buzáth Ferencz gyógyszerész azt fejtegeti, hogy míg a csendőrség és állami rendőrség előirányzatai évről évre növekedik, a fertőző betegségek elleni intézkedésekre előirányzott 80,000 frt 3 év alatt 15,000 frtra redukálódott, ugyanakkor, mikor a miniszter az ő jelentésében elismeri, hogy a heveny-fertőző betegségek száma emelkedett.

Hosszabban beszél azután a közegészségügyi állapotról, miközben a diskurzus a Házban egyre hangosabb lesz.

— Nem lehet beszélni! — panaszkodott *Buzáth* az elnöknek.

— Csendet kérek! — szólt a beszélgetőkre *Berzeviczy*.

— Kezdj Szalavszkyról szólni, majd csend lesz! — biztatták a néppártiak *Buzáth*ot, aki aztán összefoglalta beszédje főbb vonásait. Nem várja a miniszter bölcsességétől a közegészségügy javítását, mert a miniszterben a bölcsesség egy szikráját se látja, szemem a képviselőház bölcsességéhez fordul, hat. javaslatot ad be, mely szerint utasítsák a miniszter, hogy a törvény értelmében a közorvosi állások betöltésére és más közegészségügyi intézkedések megtételére sürgős javaslatot adjon be.

Öt perc szünet.

A szünet után folytatták a tárgyalást.

Major Ferencz dr. (orvos) szólalt föl. Különösen a fertőző betegségekről szól; elborzad, ha rá gondol, hogy a közegészségügy hiányossága folytán mily pusztítást visznek végbe a fertőző betegségek a gyermekek körében. És semmi intézkedés, semmi felügyelet e bajok ellen. A múlt évben 117 ezer 620 gyermek pusztult el. Alapok a legtöbbnek: rossz táplálkozás, elhanyagolás. Az állam és a társadalom közreműködésével több mint felének meg kellene maradnia. S ezzel szemben egyesek dicső himnuszokat zengenek a miniszternek, eltakarván a mizériákat. Kérdi a minisztert, hol vannak a lelenczházak? Keleten a lelenczházak egész városrészeket képeznek, ha beviszik a lelenczet, nem kérdezik, ki fia, ki leánya.

De a miniszter egyik leiratában úgy képviseli a lelenczházat, hogy csak olyanok vétettek fel, a kik el vannak látva keresztlevéllel vagy születési bizonyítvánnyal, illetőségi, szegénységi s még tudja isten, miféle bizonyítvánnyal. Szól azután a gőzfertőtlenítőkről, melyeknek $\frac{1}{10}$ -ed része még be sem volt fűtve, ott rozsdásodik, nem is bírják a sok helyt járattalan utakon elvontatni. Mintha egy csatát egy csomó *Uchatius-ágyuval* akarnának megnyerni, melyekhez nincs tüzérés s nincs löletény.

Vázolja a tisztí főorvosok nevelésének keserves helyzetét. Egy-egy betegről 10—20 krt. kapnak. Felolvas egy igazságügyminiszteri rendeletet, hogy egy börtönben végzett operációért az orvosnak 50 kr. utalványoztatott s még ezért tüzetes jelentést is kell tennie.

Áttér azután az elmebetegre s fejtegeti a tekintetben is fönnálló szomorú állapotokat.

Beszédje végén rámutatott újból a felmerült hiányokra, s melyekért a kormány iránt bizalommal nem viseltetik s hat. javaslatot ad be, hogy a fertőző betegségek elleni védekezést az állam vegye a kezébe.

A közegészségügyi tételt *Perczel* felszólalása után megszavazták. A betegápolási és járványos költségek tételét is tárgyalták.

A Katholikus Kör közgyűlése.

Tegnapelőtt, vasárnap délelőtt folyt le a Katholikus Körnek évzáró közgyűlése. — Úgy a Kör választmányi tagjai mint sokan a rendes tagok soraiból szüntől megöltötték a Kör nagytermét.

A közgyűlés, melyen *Palotay* László kanonok a Kör egyházi elnöke és *Dús* László városi főügyész a Kör világi alelnöke elnököltek, fél tizenegy órakor vette kezdetét.

A közgyűlésen jelen voltak: *Winkler*József cz. püspök, *Winterhalter* Antal, *Andrássy* János kanonok, *Dencs* János cz. kanonok, *Keller* József őrnagy, *Ragány* János, *Böszörményi* Géza, *Fetser* Antal, dr. *Hoványi* Gyula, dr. *Karácsonyi* János, dr. *Némethy* Gyula, *Makay* József, dr. *Schweiger* Ede, dr. *Vucskics* Gyula, dr. *Diószegi* Győző, *Beleznay* Antal, *Buzássy* József, *Tóth* Márton, *Pekanovits* Imre, *Török* József, *Pásztor* András, *Nozák* Rudolf, *Stark* Gyula, *Dobhráczky* Rezső, *Nagy* Lajos, *Domokos* Andor, *Grám* Sylveszter, *Gálbory* Sámuel, *Gyalokay* János, *Bereczky* Géza, *Kugler* Albert, *Rigli* József, *Jelinek* Ferencz, *Imrik* Gusztáv, *Kelemen* Kálmán, *Géczy* Lajos, *Janky* József, *Makucz* Ernő, *Hoffman* Henrik, *Jelinek* Ferencz, *Beckay* Lajos, *Czeglédy* Sándor, *Reck* Géza, *Kádár* János, *Szemethy* Géza, *Ficsek* Lajos stb. stb.

Palotay László elnöke a gyűlést megnyitván, dr. *Schweiger* Ede a Kör titkárja felolvassa a lefolyt évről szóló jelentését, a mely egész terjedelmében így hangzik:

Tisztelt közgyűlés!

Egyleti életünk második évről kívánván a tisztelt közgyűlésnek ezuttal beszámolni, mielőtt annak egyes eseményei részletezésére áttérnénk, egy szomorú, fájdalmas, egyletünket ért rendkívüli nagy veszteségről kell legelőbb megemlékeznünk.

A mindenható Gondviselés súlyos csapást mért a kezdet nehézségeivel még küzdő fiatal egyletünkre. Magához szólította körünkől szeretve tisztelt elnökünket, gróf *Batthyány* József ur ő méltóságát. Még az elmúlt év április havában tartott rendes évi közgyűlésünkön körünkben üdvözölhettük; május elején az ő vezetése alatt vettünk részt biboros védnökünk, dr. *Schlauch* Lőrincz megyés püspök ur ő Eminenciájának 50 éves áldozári jubileumán, s alig néhány hónapra reá az erőteljes, daliás férfiú halálát jelenté egy rövid távirat. Az igazgató választmány a lesújtó hír vétele után azonnal megtette az intézkedést arra nézve, hogy szeretett elhunyt elnökének emléke iránt kegyeletét hozzá méltó módon lerója.

Részvét-iratot intézett a megboldogult özvegyéhez, s gyászmisét mondatott lelke üdvéért, a melyen a választmány tagjai s az egylet tisztviselői igen nagy számban vettek részt.

Bár elvesztettük is világi elnökünket, egyletünk mindazonáltal még sem jutott teljesen árvaságra, még rövid időre sem; mert mint méltóztatnak emlékezni, a legutóbbi rendes évi közgyűlésünkön bejelentetett ugyan egyházi elnökünk főtisztelendő *Palotay* László kanonok urnak elnökségéről történt lemondása, — a közgyűlés azonban nem fogadta azt el és azon reményének adott kifejezést, hogy az igazgató választmány módot fog találni arra nézve, hogy szeretett egyházi elnökét elhatározásának megváltoztatására bírja. A közgyűlés által táplált azon remény megvalósult; ő Nagysága, a közgyűlésen megnyilatkozott közóhajnak engedve elhatározását csakugyan megváltoztatta s az egylet élén továbbra is megmaradt. Így történetesen azután meg, hogy világi elnökünk elhunytával egyletünk nem maradt a legrövidebb időre sem vezető nélkül, meg volt egyházi elnökünk, s ez megtette azután az intézkedéseket arra nézve is, hogy a világi elnöki szék sokáig üresen ne maradjon. November 7-ére rendkívüli elnök-választó közgyűlést hívott egybe, a melyen egyletünk árvasága megszűnt, a mennyiben a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel *Br. Gerliczy* Ferencz urat, városunk

szülöttét, deszky nagybirtokost választotta meg, a ki a választást készséggel elfogadta. Hala érte a Gondviselésnek, mindkét elnöki szék ismét be van töltve és pedig két olyan férfival, a kiknek vezetése alatt a mint szerencsésen áthaladt volt egyletünk a kezdet nehézségein, úgy biztosan fog céljai megvalósítása felé haladni.

Egy örömmünnepeletről is meg kell emlékeznünk, a melyben az igazgató választmány is részt vett. — Mint már előbb említők, főtisztelendő dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok-püspök ur ő Eminenciája, egyletünk védnöke, az elmúlt évi május 2-án ülte meg félszázados áldozári jubileumát; ezen örömmünnepeletről részt vettünk mi is; a megboldogult világi elnök ur vezetése alatt testületileg tiszteletünk ő Eminenciájának, — május 2-án megjelentünk ő Eminenciája arany-miséjén és május 6-án matinét rendezett egyletünk, a melynek fényes sikerét ő Eminenciája magas megjelenésével rendkívül fokozta.

Az igazgató választmány lehetőleg elkövetett mindent az egyleti tagok szórakoztatására. Junius elején fényesen sikerült májusi táncmulatságot rendezett a Püspök-fürdőben; az őszi és téli időszak beálltával matinékat rendezett a kör helyiségeiben, tanulságos, érdekes felolvasások, ének és szavalkatokkal; s mondhatjuk, hogy ezen matinékat a nagyközönség is annyira megkedvelte, hogy a kör helyiségei az ilyen alkalmakra szűknek bizonyultak, különösen a nagyterem. Ezen meg úgy segített, hogy felkérte a háztulajdonos alapítvány felügyelőjét, a Főtisztelendő lat. szert. *Káptalan*at, miszerint a nagyterem és a mellette levő szoba közti falat távolítsa el, mely kérestünknek a főtisztelendő *káptalan* meg is felelt.

Az igazgató választmány egyik főgondját képezte az egyleti könyvtár gyarapítása, miután annak alapja egyes jóltevők adományaiból már az első évben meg volt vetve. A könyvtár gyarapítása végett megvette 700 forintért a választmány néhai *Jakobovits* Dezső könyvtárát annak özvegyétől, a vételárból 300 forintot azonnal kifizetett, a többi részét csekély kamatozás mellett több éven át törlesztendi az eladó özvegy részére. — Egy tekintélyes könyvtár áll immár az egyleti tagok rendelkezésére; az egyleti könyvtárnok, *Gyalokay* János úr, hangya szorgalommal berendezte a könyvtárt, katalógust készített s így az a múlt év folyamán meg is nyitott.

Az elmúlt évben folytak le a katolikus autonómiát szervező kongresszusra a képviselőválasztások is. Az igazgató választmány a kongresszusi képviselő választást megelőzőleg tanácskozott e tárgyban s elhatározta, hogy irányítólag fog fellépni a választás és az ezt előkészítő intézkedésben. Az ő javaslatára választották meg a nagyváradi katolikusok az ötös bizottságot, mely az a választók összehívását és a választást is vezette. Úgy látszott, hogy a nagyváradi r. katolikus egyházmegye egyik kerületének választói körünknek megboldogult világi elnökét óhajtották bizalmukkal megtisztelni s őt a kongresszusra képviselőjüknek megválasztani, közbe jött halála azonban ezt megakadályozta.

Az egylet fejlődését illetőleg meglepéssel konstatálhatjuk, hogy tagjai száma az elmúlt évben szaporodott, igen tekintélyes tagjai a váradi társadalomnak léptek be egyletünkbe.

Körünk pártolása és támogatása egyes maczenások részéről a múlt évben sem hagyott alább. Nem is említve a könyvtár gyarapítására adományozott értékes könyveket, a pénzbeli

adományok, mikben egyetünket megboldogult világi elnökünk és neje, továbbá egyházi elnökünk ismételt és egyházi alelnökünk az elmúlt év folyamában részesítették, az 1000 forintot felülhaladják. Ilyen anyagi támogatás mellett sikerült a kör vagyoni mérlegét teljes egyensúlyban megtartani és a folyó évi költségvetést egész biztos alapokra fektetni.

A választmány tevékenységét illetőleg fel- emlíjük, hogy minden hónapban, a két nyári hónap kivételével, ülést tartott, a szükséghez képest egyik-másik hónapban többször is; az egyet pénztárnoka az ezen állásbeli teendők pontos és lelkiismeretes elvégzése mellett a háznagy urral karöltve gondosan összeállították a kör vagyoni leltárát; szóval igyekeztünk mind teheiségünkhöz képest a kör érdekeit lehetőleg előmozdítani.

És most, hogy az alapszabályok értelmében a közgyűléstől nyert megbízatásunk lejárt azon reményben bocsátjuk azt vissza a tisztelt közgyűlés rendelkezésére, hogy a lefolyt két év alatti munkálkodásunkat s az egyet érdekében kifejtett tevékenységünket igazságo- san fogja elbírálni s ha talán nem értünk volna is el annyit, mint lehetett volna, azt méltóztassanak inkább gyöngeségünknek, mint az igyekezet és buzgóság hiányának betudni.

A pénztár vizsgálatáról szóló jelentést és a költségvetést heterjesztve, tisztelettel ma- radunk

alázatos szolgálói

Az igazoló választmány.

A jelentés felolvasása után, a mely jelen- tést — különösen a magas védnökre, valamint Palotay-ra vonatkozó részeken — élénk éljen- zés kísért, a számadásra és költségvetésre ke- rült a sor. Szép eredmény, hogy a kör máso- dik évében már *eltűnt a deficit*. Ezután Pa- lotay elnök kéri a közgyűlést, hogy a választ- mánynak és pénztár vizsgáló bizottságnak a szükséges felmentvényt megadni sziveskedjék.

Majd bejelenti, hogy a Kör tisztikara csak- ugy, mint az eddigi választmányi tagok tisztük- ről lemondanak s azt a közgyűlés előtt leteszik.

Rövid szünet után Gálbory Sámuel kor- elnök megnyitja újból a gyűlést és indítványozza, hogy az elnökséget válasszák meg, úgy amint eddig volt, ami egyhangú lelkesedéssel meg is történt.

A korelnök ezzel átadta az elnöki széket Palotaynak, aki indítványozta, hogy Schweiger Ede dr. helyett, ki sokoldalú teendői mellett eddig viselt titkári állásáról véglegesen lemondott, válasszen a közgyűlés új titkárát.

A közgyűlés lekes éljenzéssel adta tudtul helyeslését és egyhangulag Imrik Gusztávot vá- lasztotta meg a Kör titkárává.

Palotay ezután néhány szóban — a tá- vollevő világi elnöka nevében is — megköszöni a közgyűlésnek iránta kifejezett bizalmát, bár — meggyőződése szerint — ifjabb és erőtelje- sebb vállakra kellett volna ezt a tisztet ruházni. Eddig is minden tőle telhető megtett, hogy legjobb tehetsége szerint előmozdítsa a Kör felvirágozását. Örömmel tapasztalja, hogy a Kör szemlétemást gyarapszik, úgy tagjai szá- mában, mint jelentőségében. S mikor ezen ör- vendetes tény fölött benső meglegedését fejezi ki, nem hagyhatja megjegyzés nélkül azon vá- dakat, a melyet egyesek a Katholikus Kör el- len felhoznak. Távol áll a Körtől mindenféle politikai színezet, de szintugy az antiszemiz- mus is. S hogy ez így van, annak legjobb bi- zonyossága az a körülmény, hogy az állam-hiva- talnokok szintugy beléphetnek a Katholikus Körökbe, mint akárminő más, függetlenebb ál- lású egyéniség. Ebben, az országgyűlésen han-

goztatott véleményben látja bizonyítékát annak is, hogy az országügyeit intéző körök helyesen vannak informálva a Katholikus Körök beléle- téről, működéséről és céljairól. Meg van szil- lárdul győződve a felől, hogy a Kör — Isten segítségével — virágozni is fog és nemes cél- ját eléri,

Az éljenzés csillapulta után

Dus László emelt szót, szintén köszönetet mondva az újlag megnyilatkozott s személyébe helyezett bizalomért.

Szívvél-lélekkel rajta lesz ezentul is, hogy a Kör ügyeit előmozdithassa. Annál öröme- sebb teszi ezt, mert sikerét látja már is, az eddig válllvetve kifejtett közös igyekezetnek. A nagy- váradi Katholikus Kör helyzete minden tekin- tetben kielégítő s az eredmény a mit Kör — rövid fennállása óta — felmutatni képes, ép- penséggel nem csekély. Itt látja, hogy a város számottevő eleme mily buzgó készséggel egye- sül és a közös eszmék, a közös érület mint teszi a sokféle politikai meggyőződésű tagokat itt a Kör falain belül egy nagy családdá. Nincs is szó itt a politikáról, mert vallásunk, a sze- retet vallása zárja ki azt. S a vallásos szel- lem, az egymás iránti szeretet, ragaszkodás és türelem, a legerősebb oszlopa és éltető eleme is, a Katholikus Körnek; ez vonz annyit ide, ez bir annyit arra, hogy tagja legyen a kör- nek, mert hiszen katolikusnak lenni kedves dolog és nem szégyen. Mindig büszke volt és meglegedett abban a tudatban, hogy katolikus és mindig örömmel tölti el az a tudat, hogy a Katholikus Körnek — ha csak csekély rész- ben is — számottevő tagja lehet.

Ezután Bereczky Géza indítványt nyujt be a közgyűlésnek a választmányi tagok vá- lasztása iránt.

A folyó 1898. év és jövő 1899. évre meg- választott igazgató választmány névsora a kö- vetkező:

Andriska Károly, Balázsovits Jenő, Beczkay Lajos, Beleznay Antal, Csatiary József, Czobánczy Lajos, Czeglédy Sándor, Fetser Antal, Frankó Endre, Gálbory Sámuel, Géczy Lajos, dr. Hoványi Gyula, Janky József, id. Jelinek Ferencz, Kádár János, dr. Karácsonyi János, Kárger Sándor, Kele- men Kálmán, Kugler Albert, dr. Mártonffy Bogdán, Mihucz Péter, Milibák József, Nozáky Rudolf, Papp Imre, Pekanovits Imre, Ragány János, Román József, Serényi Gusztáv, Schlauch Náudor, Stark Gyula, dr. Schweiger Ede, Tóth Márton, Török Jó- zsef, Veidlich István, dr. Vueskics Gyula.

Végül Palotay indítványára elhatározta a közgyűlés, hogy a tisztikar kiegészítése céljáb- ból ma délután 5 órakor választmányi ülés tartassék.

A Katholikus kör közgyűlése ezzel vé- get ért.

* * *

Báró Gerliczy Ferenczet, a kör új elnö- két szomorú családi körülmény akadályozta a megjelenésben. Legnagyobbik fiát vitte Bécsbe operálni.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

- Február 1. Városi bál a Sasban.
 Február 2. A nagyváradi Zenekedvelő egyesület matinéja.
 Február 2. A polgári takarékpénztár közgyűlése d. e. 11 órakor.
 Február 3. A városi közigazgatási bizottság ülése d. e. 3 órakor.
 Február 5. A bihari nemzeti kaszinó tánczestélye.
 Február 5. A »Kereskedelmi Csarnok« estélye.
 Február 6. Potásy János felolvasása: »Vegyteni tüne- mények. — A vegyi átváltozások külső fel- tételeiről.«
 Február 6. Az ev. ref. egyház bálja.
 Február 6. A tenkei takarékpénztár közgyűlése d. u. 9 órakor.
 Február 6. A Léderer és Kálmán gyár r. t. közgyűlése d. u. 3 órakor.

Február 6. A széplaki takarékpénztár közgyűlése d. e. 10 órakor.
 Február 7. Megyei közigazgatási bizottsági ülés d. e. 10 órakor.

Február 8. 9. Jegyző szigorlat

Február 10. Városi közgyűlés d. u. 3 órakor.

Február 12. Kereskedelmi Csarnok estélye.

Február 12. Az izr. nőgyűlés hangverseny estélye a »Fekete Sas«-ban.

Február 13. Dr. Szombathy István felolvasása: »Scha- kespeare szomorujátékai.«

Február 13. A biharmegyei kereskedelmi-, ipar- és ter- mény-hitelbank évi rendes közgyűlése d. e. 9 órakor.

Február 13. A 48-as Népkör tánczestélye a Zöldfában

Február 19. Tiszti estély.

Február 20. A mezőtelegd vidéki takarékpénztár közgyű- lése d. u. 3 órakor.

Február 20. Dr. Edelman Menyhért felolvasása: »Az alkoholizmus orvosi közegészségügyi és nem- zetgazdasági szempontból.«

Február 27. Dr. Szombathy István felolvasása: »A nép- dalok s gondolatviláguk.«

* **A bibornok itthon.** Dr. Schläuchl Lőrincz bibornok-püspökünk tegnap este a gyorsvonattal, Mayer Antal könyvtárnok ki- séretében haza érkezett.

* **Uj prépost.** Ma reggel avatja fel a bi- bornok Gróh Ferencz gyulai plebános, ujon- nan kinevezett prépostot a püspöki kápolná- ban, az infula és pásztorbot átadása által pré- posttá. A szertartáson az udvari papság és az uj prépost tisztelői vesznek részt.

* **Ülések a városházán.** A városi árvaház felügyeletével megbízott hölgy-választmány ma, kedden délelőtt 11 órakor ülést tart a város- házán. — A város részére szükséges nyomtat- ványok szállítására február hó 10-én tartanak ülést.

* **Nagyvárad város építkezései.** Busch Dávid városi főmérnök egy előterjesztést inté- zett a tanácshoz, a melyben felsorolja azokat az építkezéseket, a melyeket még az 1898. év- ben kell keresztülvinni s külön megjelöli azokat a kérdéseket, a melyeket a közel jövőben meg kell oldani. Még ez évben kiépítendő: a hon- véd huszárlaktanya, a temető rendezés; a to- lonczház, a járványkórház, a vízmű kibővítése, az összes községi iskolák, a körözköpart elő- súly mérleg felállítása. Megoldandónak a követ- kezőket sorolja fel a főmérnök: Színház, város- háza, a vágóhid kibővítése, a kir. tábla épüle- tének kibővítése, csatornázás kérdése, az utcák rendezése, a Pecze szabályozása, a Rhédey- kert kibővítése, a Városliget fejlesztése, az olasz temető rendezése, a villamos vasut, a vízmű kiterjesztése, az építkezési szabályrende- let alkotása. Végül ha a német császár Nagy- váradra jönne, a városházát és a Ferencz Jó- zsef laktanyát alapos tatarozás alá kell venni.

* **Az új törvényszéki elnök.** A nagyvá- radi kir. törvényszék új elnöke: Dr. Tass J. holnap szerdán érkezik meg Nagyváradra s csütörtökön veszi át a törvényszék vezetését.

* **A sár- és kavics-panama.** A sár és kavics szállítás körül a Nagyvárad városa ká- rára elkövetett nagy csalás ügyében a Deák József utmester letartóztatása város szer- te nagy szenzációt keltett. A pótvizsgálatot Embér Géza vizsgálóbíró tegnap folytatta. Kihallgatták mint tanukat Rácz Mihály főjegyzőt, Dus László főügyészt, Bordé Ferencz adóügyi ta- nácsnokot, — azonkívül a fogságban levő Deák József utmestert. Mint értesülünk, Deák beis- merő vallomást tett. Különben egy izben ő maga kérte, hogy vezessék a kir. ügyész elé; kérte, hogy sajátjából élelmezhesse magát.

* **Vasárnapi népszerű felolvasások.** Ja- nuár 30-án dr. Tur Lajos főreáliskolai ta- nár tartotta meg szabad előadását »Magyaror- szág és Ausztria közjogi viszonyairól« az ipar- iskola rajztermében, melyet a közönség ez alkalommal is zsúfolásig megtöltött. Ezen elő- adásoknak vonzó ereje abban rejlik, hogy a tárgysorozat változatos s hogy — mint ez utolsó előadás czíme mutatja — aktualis kér- dések is tárgyaltnak. Előadó a magán s köz-

jogról röviden fogalmat nyújtva, a közös ügyek s personalis unio keletkezéséből indul ki, majd ösmerteti a pragmatika sanktiót, a negyvennyolcas, hatvanhatos és a legújabb kor közös ügyes állapotait szónoki hővel tartott magvas előadásával mindvégig feszült figyelemben tartva hallgatóságát. Február 6-án Potássy János főreáliskolai tanár »A vegyi átváltozások külső feltételeiről« értekezik, a különböző vegytani tüneményeket a főreál díszesen felszerelt vegytani termeiben kísérletekkel mutatja be.

* **Két kaszinó közgyűlése.** Két kaszinó tartotta a mai nap folyamán közgyűlését: a Nemzeti kaszinó és az Országos kaszinó. A nemzeti kaszinó gyűlésén valamennyi tagja jelen volt és megválasztották a különböző bizottságok tagjait. Ezután elhatározták, hogy a Széchényi lakomát február hónap 6-án délután 5 órakor tartják meg, mely alkalommal Bethlen András gróf mond ünnepi beszédet. Az Országos Kaszinó közgyűlése délután 4 órakor volt. Sokan voltak jelen és Máriaassy János báró elnökölt. Az évi számadások fölolvása után a tisztikar választásra került a sor. A szavazás megkezdése előtt Ugron Gábor, Graenzenstein Béla szólaltak fel a jelölések tárgyában, mire Wekerle Sándor igazgató általános élénk helyeslés között kijelentette, hogy minden pártoskodás nélkül kiki saját legjobb belátása szerint menjen az urnához szavazni. A szavazás eredményét fél 9 órakor Ghiczey Béla tábornok hirdette ki. Az igazgató állásra megválasztották Atzél Béla bárót 383 szavazattal. Szavazatokat kaptak még Széchényi Béla gróf (117) és Reviczky Ambró (1). A régi 15 választmányi rendes tagot újra megválasztották. A szavazás után Ghiczey Béla elnök mondott beszédet arról, hogy Atzél Béla báró igazgatótól üdvös alkotásokat vár a kaszinó.

* **Gyalokay Lajos nyugdíjaztatása.** A hivatalos lap már régen meghozta az új törvényszéki elnöknek Tassi Pálnak a kinevezését. Gyalokay Lajos pedig tegnap kapta meg nyugdíjaztatási kérvényét, melynek a miniszter helyt adott. A helybeli törvényszéknek és a járásbíróknak a bírói kara elhatározta, hogy a derék és kiváló elnöknek tiszteletére, aki huszonöt éven keresztül oly lelkiismeretesen és példásan vezette a törvényszék ügyét, bankettet ad és az távozó elnököt fátylászmenettel tisztelik meg. Gyalokay Lajos, mikor értesült erről a készülődésről, ő maga kérte fel a bírói kart, hogy álljanak el tervöktől és hogy kiméeljék őt a fáradságtól, mert neki pihenésre és nyugalomra van szüksége. A bírói kar végre is kénytelen volt engedni az elnök kérésének és a tervöktől elállottak és így a volt elnök egészen csendben bucsuzott el a bíróságtól, amelynek ügyeit oly hosszú és nehéz időkben vezette pártatlanul és lelkiismeretesen. — E helyütt említjük meg, hogy az új elnök február 2-án érkezik meg és a hivatalt azonnal elfoglalja és a büntető osztály kezelését veszi át. Tassi Pál évek óta ezen a téren működött és pedig kiváló sikerrel, úgy hogy a büntető osztály, de az egész törvényszék is vele egy kitűnő tagot nyer.

* **Kegyadomány.** Dr. Schlauch Lőrincz bírónok püspök szokásos havi kegyadományára 300 frt február 1-én délután 2 órakor fog kiosztatni a koldusápoló intézetben.

* **Az erdélyi reformátusok harcza.** Az erdélyi reformátusok között az egyenetlenség, mely Szász Domokosnak pénzügyi manipulációi óta forrongásban tartotta a kedélyeket, végre nyilvánosan is kiütött. Ennek egyik eredménye, hogy a »püspök«-pártiak új, hivatalos lapot alapítottak »Erdélyi Protestáns Lap« címmel Molnár

Albert theol. tanár szerkesztésében. A másik eredménye, hogy Szász Gerő lemondott egyházkerületi főjegyzői tiszteréről és e »Protestáns Közlöny« cz. lapját, melyet 28 éven át szerkesztett, beszüntette.

* **Kinevezések.** Az igazságügyminiszter Baróthy Pál aljegyzőt a nagyvárad kir. törvényszékhez jegyzővé, Vajnovszky Vincze nagyvárad kir. törvényszéki joggyakornokot a nagyvárad-városi járásbírószághoz aljegyzővé nevezte ki.

* **Bevont gyűjtőiek.** A miniszterium most felhívást bocsájtott ki, amelyben felszólítja mindazokat, akik a Kossuth Lajos szobrára gyűjtöttek és a pénzt még mind ez ideig be nem küldötték, hogy ezt legkésőbb márczius hó végéig küldjék be.

* **Csak egy kis homokot.** Akár milyen kis pötty emberke legyen is valaki, még is földig ér a lába neki is. Így tehát senkire nézve sem közömbös ama földnek mineműsége, melyre a lába ér.

A pocsoljával borított föld régi ellensége az embernek, különösen a gyermekeknek. Az apró lábcskák hamar áthülnek és nagy bajt csinálnak. Papa mama jól be burkolja a kis babát s úgy küldi iskolába, akár egy sark utazót: csak a kis czinkét fogott orrok kandikálnak ki a nagykendőkből és mégis; sokszor kieserepednek a kis szájak, tüzben égnek az orezák, forró a kis fej s papa mama aggódva töpreng, vajjon hogy hülhetett meg, mikor olyan jól bepakkolják mindig?

Hja! A kis lábak tudnák azt el mondani és a szárig csatáros cipők.

Tessék csak az Ór sikátorban levő közs. elemi leány iskola környékét megnézni. A szeglet ház bőven árasztja a híg levelet az utcára, melyből az idő járás szerint vagy koresolyatér, vagy szandolin pálya képződik s a sok száz kis leánynak keresztül kell törteni ezen, mert hisz járda sem visz az iskoláig. Ugy tudjuk, hogy meg volt már ígérve a segítség e türhetetlen állapotra, mely különösen az olvadás óta nem maradhat így tovább s most a kis gyermekek nevében mi is kérjük a város urait:

— Nagyságos bácsik! nem volna egy pár felesleges kocsis derékra való abból a panamás kavicsból?

* **Altisztek kaszinója.** A nagyváradon állomásozó 7. huszár-ezred tisztikara altiszti kaszinót létesít. Szórakozásul fog ez szolgálni különösen azoknak, akik a katonai szolgálatra visszamaradtak A huszár-ezred parancsnoksága megkereste a várost; hogy a kaszinó céljainak megfelelően alakítsák át a szükséges helyiségeket.

* **Bümbánó tolvaj.** A csendőrségnél ezelőtt két héttel panaszt tett Kohn Mórincz lessi lakos, hogy aprómarháját valaki megdézsmálta. A tolvajt akkor keresték, de nem lehetett megtalálni. Tegnapelőtt azonban a csendőrök előtt önként jelentkezett Máté Imre, aki a lopást beismerie. A tolvajt letartóztatták.

* **Gondatlanságból halál.** Klintók József dezséri gör. kath. lelkész a múlt hó 25-én reggel 7—8 óra között felkelvén, felöltözködött és a még alvó nejét 2 gyermekével a szobában hagyva, kiment a tornácra, hogy a harangozóknak a nemsokára tartandó misére nézve utasításokat adjon. Alig időzött künn 3—4 perczig, midőn neje rémült sikoltására és 2 kis fia jajgatására a szobába rohanva, kisebbik fiát, Tibort az ajtó közelében a földön fekvé találta, kinek ingecskéje egészen lángban állott. Reverendájával azonnal lefogta ugyan az égő inget, de már későn, mert a gyermek oly súlyos égési sebeket szenvedett, hogy a leg gondosabb ápolás és az azonnal igénybe vett orvosi segély dacára is e hó 15-én meghalt. Felboncolták s a szerencsétlen lelkészpár ellen a bünvádi eljárás a margittai kir. járásbírósnál gondatlanságból okozott emberölés vétsége miatt el-

rendeltetett. Az egész szerencsétlenség úgy történhetett, hogy a gyermek az ágyról lakuszván, az asztalon állott gyufákkal játszani kezdett s azok meggyuladván, ingecskéje is tüzet fogott.

* **Elkobzott fegyver.** Opi Mihály kávési lakostól a csendőrség egy fegyvert kobzott el, mivel nevezett azzal vadászott engedély nélkül. Az esetről jelentést tettek a főszolgabírói hivatalnak.

* **Arverés Klein zálogházában.** Klein J. sas-utcai zálogházában az idei árverésfebruár hó 16-án és 17-én lesz.

TANÜGY.

A női kereskedelmi tanfolyamban ma zárják be az első időszakot s ma osztják ki a félévi értesítőket.

Ebből az alkalomból lehetetlen meg nem emlékezni arról a haladásról, mely városunk ezen fontos tanintézetnél nyilatkozik.

Már-már egy évtizede, hogy Sipo Orbán kir. tanfelügyelő létrehozta a nagyvárad kir. kereskedelmi tanfolyamot s annak évről évre nagyobb fölkarolása legjobban tanuskodik arról, hogy milyen szükséges intézmény az itt és milyen életképes.

Ma, hogy a nehéz életviszonyok s a fokozottab igények mind gyérbé teszik a házasságkötések számát s mind több nőt üznek a kenyérkereseti pályákra, más részt, hogy a rohamosan emelkedő civilizáció a háztartásoknak élő nőktől is nagyobb fokú műveltséget kíván: mind szükségesebbek a nők magasabb kiképzését szolgáló intézetek, főleg nagyobb városokban. Nálunk azelőtt csak két ilyen tanintézet volt: a tanító és óvónő-képző intézet. Sipo Orbán iktatta be a harmadik ilyenféle női iskolát, a női kereskedelmi tanfolyamot a nagyvárad kir. oktatási tanintézetek sorába. S ő fejleszté azt kezdettől fogva odaadó szeretettel, lelkesedéssel, áldozatkésséggel.

Ez meg is látszik az intézet mai állapotán. Nem pusztán szakiskola az többé a kereskedelmi pályára készülő nők számára; hanem egy magasabb, gyakorlati irányú képzést nyújtó iskola, melyet nem egy intelligens leány fölhasznál arra, hogy a polgári iskolában szerzett műveltségét betetőzze, annál is inkább, mert az itt nyert bizonyítvány esetleges sorsváltásnál tisztességes kenyérkeresethez juttathatja, a mire városunkban, — mely felsőbb leányiskola nélkül szűkölködik, — más alkalma nem is lenne.

A női kereskedelmi tanfolyamról ritkán hallunk, csendben működik az, reklamt nem használ s behizonyul rajta, hogy a jó bor cégér nélkül is el kel, mert hallgatója mindig jelentkezik szép számmal és a mai bizonyítványkiosztásnál bizonyára kitűnik az is, hogy ezek a hallgatók jó magaviseletű, szorgalmas leányok, kik fel tudják és fel akarják használni a 10 hónapos tanszak által nyújtott alkalmat a tovább haladásukra.

Van is módjuk rá. A nyolcz tagból (közülük 3 nő) álló tanári kar mindent elkövet, hogy a szak-tanfolyamokba minél alaposabban bevezesse a hallgatókat; másrészt pedig nem téveszti szem elől az általános nőnevelési szempontokat, tudva, hogy hármely társadalmi állásu, — tehát a kereskedelmi pályán működő nőnek is nem annyira tudományoktól függ a boldogulása, mint az általános szivműveltségtől, jó erkölctől.

A lelkes vezér, a tanfelügyelő pedig jóakarattal támogatja a tanárok működését. Minden uton-módon igyekszik az intézetet virágzásra emelni. A idén is egy írógéppel (melyen a hallgatók a gépirást tanulják), meg egy technológiai képgyűjteménnyel gazdagította az intézetnek felszerelés tekintetében, bizony még a kezdet nehézségeivel küzdő tanszertárát.

Meg is érdemli ez az életrevaló, fontos in-

Gazdasági gyakornok.

Egy megbízható fiatal ember, ki gazdálkodásnál alkalmazva volt és a könyvvitelt is érti, azonnal alkalmazást nyerhet.

Felvilágosítást ad a kiadóhivatal.

tézmény az általános méltánylás s a jóakaratu erkölcsi és anyagi támogatást a város részéről főleg pedig, — a kiknek ügyét legközvetlenebbül szolgálja — a kereskedelmi testületek részéről.

EGYESÜLETEK.

A kath. kör vál. ülése. A nagyváradai kath. kör választmánya ma, kedden délután fél hat órákor tartja meg alakuló ülését. Ekkor választják meg ugyanis a tisztviselőket.

A nagyváradai könyvnyomdászok vasárnap délelőtt rendkívüli ülést tartottak saját egyleti helyiségükben, melynek egyedüli tárgya az elnök-választás volt. Ez állásra egyhangulag nyomdánk egyik kiváló szedőjét, S t e i n i n g e r Sándort választották meg. — Ugyanitt említjük meg, hogy mulatságuk érdekében is tartottak ülést a nyomdászok és elhatározták, hogy egy alkalmi meglepetésben fogják részesíteni a fényes sikerünek ígérkező mulatság résztvevőit. A meghívókat e héten már szét fogják küldeni.

Az iparos ifjak önképző egylete vasárnap délután tartotta meg évi rendes közgyűlését Bertsey György elnökle alatt, ki a szép számban megjelent tagok szívélyes üdvözlése után azt megnyitotta. A közgyűlés lefolyása újabb bizonyítéka volt annak, hogy ifjaink körében mindinkább tért hódít az a tudat, hogy esakis higgadt komolysággal képesek tárgyalni azon ügyeket, melyek rájuk nézve messze kiható előnyöket biztosítanak. — A választmány tevékenységét feltűntető jelentés bőven ismertette a tagokkal a lefolyt egyleti év eseményeit. Így a többek között megemlékezik a jelentés az utóbbi időben történt tömeges beiratkozásokról, egy befejezett táncztanfolyamról, mely kizárólag az egytet tagjaira való tekintetből valósított meg, — továbbá egy műkedvelői előadásról. Ugyanis tervbe vették, hogy április hóban színelőadást rendeznek; előadják a »Gyimesi Vadvirág« cz. népsziművet. Lelkesült örömmel hozta a választmány jelentésében tudomásul az egyleti zenekar megalakításáról alkotott szabályzatot, mely zenekar már is elismerésre méltóan működik, előmozdítva ezáltal a tagok szórakozását is. A pénztáros számadást s az erre vonatkozó számvizsgáló-bizottság jelentését elfogadták s részükre a felmentvényt megadták. Más apróbb jelentések után a tisztikar és választmány ujjáalakítására került a sor. Megválasztott elnökke egyhangulag ismét Bertsey György, kinek tapintatos vezetésért oly sokat köszönhet az ifjúsági egylet s ki ezuttal szép beszédben köszönte meg a rája esett választást s egyben buzdította az egylet tagjait nehéz feladatuk teljesítésére a népbolondító (demagog) tanokkal szemben. Egyhangulag megválasztották még a következők: alelnök lett Novák Gusztáv, jegyző Zeman János, pénztáros: id. Barza József, ellenőr: Kováts Béla. Könyvtárosok: Sallay Ferencz és Rottensteiner Lajos, gazda Nagy Imre. Végül a választmányi tagok lettek megválasztva.

Igazságszolgáltatás.

Felmentett vádlottak.

A törvényszéki életben ritka eset történt tegnap a helybeli törvényszék tárgyaláson. Az ügyész visszavonta a vádját — bizonyítékok híján.

Két fiatal ember volt a vádlott, akik dacára fiatal koruknak — 20—21 évesek lehetnek — már háromszor voltak büntetve lopásért. Tegnap rablásért lettek előállítva, azonban a vizsgálat semmi nemű bizonyítékot sem tudott ellenük felhozni s így felkellett őket menteni.

A törvényszéki tárgyalótermet ez alkalommal is megtöltötték a hallgatók, hogy mily vegyes publikum, arról jobb hallgatni. A törvénytudó ember nem igen ér reá, hogy oda menjen, a joghallgatóknak, akik ott tanulnának, nincs kedvök hozzá, hanem elmegy oda sok olyan nép, akinek nincs más semmi dolga

— nappal és ott tanul, hogy ha baj lesz tudja magát hogyan védeni.

A törvényszéki tárgyaló teremnek is meg van a maga rendes közönsége, akik ott ülnek reggeltől estig nap-nap mellett és tanulnak.

Sajnos jelenség ez, de úgy van. Régen készültünk már ezt megemlíteni, de soha nem volt alkalom, míg most kész alkalom kínálkozik arra, mikor két ember ellen a helyszínen kellett a vizsgálatot megindítani. Ez a két ember mindenáron a vádlottal akart beszélni és mikor az egyik börtönőr megakart akadályozni, neki támadtak és leszidták a legerősebb kifejezésekkel sőt mikor az elnök kérdezte, hogy ki volt, az egyik egészen büszkén nevezte meg magát: K l e i n Ede.

Tudjuk, hogy az elnöknek előzetesen nincs joga onnan kizárni senkít sem, de ideje volna, hogy a miniszterim is bele szólalna a dologba és hozna valami üdvös rendeleteket, ami a mostani mizériákat megszüntetné.

A tárgyalásnak vége volt a legérdekesebb, amikor a K l e i n fele incidens történt.

A két fiatal ember M i c s k e y István és K l e i n Zsigmond voltak vádolva azzal, hogy K a m a r i k Ferenczet akivel előbb együtt kártváltak, meglopták. Mindkét vádlott tagadott, a tanuk pedig vallomásaikat időközben visszavonták, úgy hogy maga az ügyész kérte a vád elejtését. A védőknek ily körülmények között könnyű dolguk volt, csatlakoztak az ügyész indítványához.

A törvényszék ily körülmények között, mindkét vádlottat felmentette.

MULATSÁG.

A városi bálhoz. A városi bál rendező bizottsága ez uton kéri fel a bálon részt venni óhajtókat, hogy belépő jegyeiket az este várható tolongás és kényelmetlen várakozás kikerülése czéljából lehetőleg még a nappal folyamán sziveskedjenek megváltani. A belépő jegyek a Fekete Sas szálloda 17-es számú szobájában válthatók meg, délelőtt 10—12 óráig. Ugyancsak ez uton kéri fel a rendezőség a tánczrendezőket, hogy legkésőbb esti fél 9 órára a bálteremben összegyűlni sziveskedjenek.

REGÉNY-CSARNOK.

ÜZLET és SZERELEM.

Németből: — plex. 17.

— Az talán nem! De mégis elég rossz arra, hogy uszszál a helytelen divattal. Ez igen alkalmas arra, hogy megszokjad a tunya életet, sőt idővel kolompos légy a dözsolésben a helyett, hogy nemesítő szórakozásokat keres s jó könyveket olvass. Csak ha a léha társasággal szakítsz, lesz belőled tisztességes ember, lesz becsed a nők előtt, kik közül egykor élettársat kell választanod. Micsoda erkölcsöket és nő tiszteletet viszesz így magaddal a házasságba? Hiszen romlottak az érzékeid és a felfogásod!

— Minden dolognak kettős oldala van, atyám!

— De ennek nem! Neked minden becsvágyadat abba kell helyezned, hogy egy kimagasló ember légy életmódod, izléseid, ismereteid és sikereid révén. Egy *hamburgi patriczius* és egy *hamburgi kereskedő előtt mindenki-nek kalapot kell emelnie!* S oh, mennyire állanak ettől az én gyermekeim! Ezek csak füres numerusok, pedig egész élettörékvésem az volt, hogy őket boldogítsam s az erre vezető eszközöket kezeikbe adjam.

— És most elmehetsz Askán. Kiöntöttem előted szivemet. Elmondtam azt, a mit bátyádnak akartam, a kit életmódja miatt kénytelen voltam hazahívni.

— De nem! Te sem vagy sokkal jobb ő nála. Csak hidegebb, önzőbb s önzésedben kissé elővigyázóbb! Szálj magadba, fiám! Tedd, hogy büszke lehessen rád, úgy mint nővéredre...

— S a fiu meghatottan távozott apja szobájából. A vaserélyü ember pedig ismét nekiült

a könyveknek. Birált, számolt, egybevetett s mikor munkájával kész volt, nyugodt léptekkel és nyugodt lélekkel ment a börtözüre.

* * *

A gyermekek és szerelmeseik felett a gondviselés különösen örökös. Fredericót és Zsófiát is csakhamar újból összehozta jó szellemük.

Gyönyörű idő támadt, minél fogva azon tervüket, hogy a kikötői élet közelebbi megtekintése végett a hamburgi révben közös kirándulást tesznek, sikerült rövid idő alatt megvalósítani.

Az öreg Stendardó szívesen vállalkozott Felicitával a gardedám szerepére, mert nagy örömmel látta a fiatalok egymáshoz való vonzódását, mely olyan szépen beleillett az ő kalkulusaiba.

A kis intim kéjutató társaság tehát a legvidámabb hangulatban indult meg a kikötőből. Zsófiát egészen elbűvölte az a sobasem látott kép, mely itt szemel elé tárult.

A végtelenbe nyuló víztenger sikkján egyenletes hullámmással, ringatózva siklott tova a gőzös.

Körülöttük mindenfelé az élet és a munkás emberek lármája. Fűtőlő, sípoló járművek, emelő rudak és árbozok, matrózok, munkások és utazók.

Sorban érintették a különböző gőzösk állomáshelyeit. Legelőször jött a földközi tenger hajóparkja. Ennek gőzösei járnak be tarka lobogók alatt az olasz, spanyol és portugál partokat. Távolsabb állomásoknak a Londonba és Amsterdamba közlekedő járművek, majd a havre-bordeauxi, a hamburg-délamerikai gőzösk és a Capstadthba és Skótországha induló hajók s a norvég vizeket járó turista gőzösk. Ezek után jönnek a vitorlás-, továbbá a hanza- és indiai hajók kikötői, melyekben a kelet-Ázsiába és Chinába induló hajók horgonyoznak nemzeti lobogó alatt.

A ragyogó napsugárban még elevenebbnék és szebbnek tűnt fel ez a változatos kikötői kép.

Zsófia nem győzött eléggé hálálkodni Fredericónak, hogy ilyen kedves szórakozást és lelki örömet szerzett neki.

— Hát csakugyan tetszik kegyednek a tenger? Azt mondják, hogy a ki a tengert és a virágot szereti, annak jó szíve van. S én valóban még soha se akadtam utazásaim alatt olyan tengerészre, a ki ne lett volna istenfélő. Egybíránt ma én is szebbnek találom az életet idekint a hajó hátán.

(Folyt. köv.)

IPARÜGY.

Az ipartestület közgyűlése. A nagyváradai ipartestület jan. hó 30-án d. e. 9 órákor a tűzoltó őrtanya nagytermében tartotta másodszeri behívás által — az évi rendes közgyűlését.

Jelenvolt az iparhatóság részéről Gerő armin rendőr alkapitány, mint hatósági biztos.

Elnök Bertsey György, alelnök Andriska Károly, jegyző Jankovits János és mintegy 200 ipartestületi tag.

Az előjáróság évi jelentése, minden kifogás nélkül tudomásul vétetett, melynek nevezetesebbadatai az 1897. évi zárszámadások:

Bevétel: Maradvány 1896-ik évről 447 frt 26 kr., Tagsági díjakból és hátrányokból 2355 frt., Belépési díjakból 1165 frt., A jótékonyági aladra 3034 frt. 34 kr., Szegődés szabadításból 302 frt., A testületi házakból 2862 frt. 60 kr., A Menházból 968 frt. 05 kr., Szálló és munka közvetítésből 828 frt 90 kr., Vegyes bevétel és visszatérítések 118 frt. 27 kr., Összeg 12081 frt. 42 kr.

Kiadás: Személyi járandóság, tisztviselők és szolgák fizetése 2540 frt., Hivatali helyiségek fűtése és világítása 269 frt. 65 kr., Irodai szerek és nyomtatványok 144 frt. 90 kr., Segélyezésekre 250 frt., A 19.000 forint tartozásból tőke és kamat törlesztés 5005 frt., Testületi házak adója és illeték egyenérték 584 frt. 23 kr., Menház adója és átíratási illeték 463 frt. 19 kr., Testületi házak fentartására 206 frt. 60 kr., Menház fentartására 101 frt. 48 kr., Hat agg iparos élelmezésére 876 frt. Cseléd tartás és mosatásra 170 frt. Menház és szálló

fűtésére és világítására 267 frt. 86 kr., Menház és szállóban beruházásokra 72 frt. 27 kr., Előre nem látottakra és visszatérítésekre 211 frt. 10 kr., Képviseletre 30 frt. Szegény tanoncoknak tanszerekre 40 frt. 30 kr., Pénztári maradvány 1898-ik évre 848 frt. 84 kr., összeg. 12081 frt 42 kr.

A számvévknek a fenti számadások vizsgálatáról szóló jelentése és az előjáróság javaslata alapján, Mészáros József pénztárnoknak a felmentvény, a szokásos óvások fentartása mellett megadatott.

A felolvasott 1898. évre szóló költségelőirányzat minden tételeiben egyhangulag elfogadva lett.

Az előjárósági jelentésben a hatósági biztos az ipartestület fokozatos fejlesztése érdekében 10 éve tanusított jóakaratu támogatás és fáradozásaiért, melyek a legnagyobb tényezők voltak az ipartestület jelenlegi anyagi helyzete és tekintélyének elérhetésében, elismerő köszönetet indítványoz kimondatni, egyhangulag elfogadtattott.

A hatósági biztos, a hosszú évek tapasztalataiból merítve az elnök és előjáróság céltudatos ügybuzgalma és eljárásának sikeres eredményeit felsorolva üdvözlő a közgyűlést, az annak idejében megtartott szerencsés választásait e melyhez a bizalmat ajánlja jövőre nézve is fentartani egyhangulag helyeseltett.

Oláh M. Lajos asztalos iparos és 20 társainak a tanoncz szegődtetések alkalmával a jótékonyági alapra szedett 60 kr törlése iránt beadott kérelem, — a mennyiben az előjáróság jelentésében annak továbbra való fentartása indokolva lett — benyújtó által visszavétett.

TAVIRATOK.

A királyné Tisza Kálmánhoz.

Budapest, jan. 31. (Saját tud. táv.) A királyné Tisza Kálmánhoz Santremódból részvétlávratot küldött. Tiszáék megköszönték.

Bánffy a királynál.

Bécs, január 31. (Saját t. d. táv.) Ő Felsege ma délelőtt Bánffy Dezső báró miniszterelnököt kihallgatáson fogadta

A védelembe vett hirlapiró.

Budapest, jan. 31. (Saját tud. táv.) A budapesti újságírók egyesülete ma foglalkozott a rendőrség által megtámadott hirlapiró ügyével és kimondta, hogy az illetőt méltónak tartja továbbra is az egyesületi tagságra. Ha a vizsgálat után kitünik ártatlansága, az ügyet magáéva teszi és erélyesen fellép a rendőrség és bíróság ellen.

Egy újságíró halála.

Kolozsvár, január 31. (Saj. tud. táv.) H i n d y Árpád a Kolozsvár szerkesztője meghalt. Régi újságíró volt, aki a szabadelvű párt körül nagy érdemeket szerzett magának. Itt általános tiszteletben állott, miért is nagy a részvétl vagydon nélkül maradt családja és apró gyermekei iránt.

Óriási orkánok Európaszerte.

Budapest, jan. 31. (Saját tud. táv.) Bécsben, Bädenben óriási szélvész dühöngött, mely a távirda-huzalokat is megrongálta. Budapesten ma este óta az orkán ablakokat tép le az emeletekről. Alig lehet járni. Több szerencsétlenség. A fekete-tengeren is óriási vihar volt. *Hét hajó elmerült, kétszáz ember a tengerbe fullt.*

Budapest, január 31. (Saját tud. távirata.) Budapesten az orkánnak számos áldozata van. Ós-budavár épületei teljesen összedőltek. Roppant károk.

Mészáros Károly a ravatalon.

Budapest, jan. 31. (Saját tud. táv.) Ma d. e. 10 órakor lezárták Mészáros Károly szarkofágjának belső üveg fedelét is d, u. 2 órakor lezárják végleg a koporsót, melynek födelére az elhunyt diszcsákója és kardja van erősítve. Eddig 32 koszoru borítja a ravatalt. Ezek közül:

Bökezü pártfogójának — a nemzeti muzeum. Erdemes másodelnökének.

Klotild szeretetház egyesület.

A országos díjok-egylet és nyugdíjintézet.

Szeretett és felejthetetlen etnőkének stb. stb.

Mészáros temetése.

Budapest, január 31. (Saj. tud. táv.) Mészáros ma délután temették el. A temetésen Perczel miniszter, Latkóczy államtitkár, Dániel Ernőné és még számosan voltak jelen.

Bourgeois royati beszédje.

Budapest, január 31. (Saj. tud. táv.) Bourgeois Royat-ban a tiszteletére rendezett banketten beszédet mondott, amelyben felsorolta okait, amiért a kormány ellen küzd. Tiltakozik az ellen, hogy a republikánus pártokat ketté akarná szakítani, mert azok egységét óhajtja demokratikus alapon. Ezután az alkotmány revisiójának programját és a jövedelmi adó kérdését fejtegette és azt mondta, hogy a szocialis terhek egyenlőségét akarja és a monarchikus országok példájára utalt, amelyek jövedelmi adót szednek. Emlékeztetett arra, hogy a nagylelkű gazdagok 1789-ben lemondtak kiváltságos jogaikról és ezután igazolta a radikálisoknak a Dreyfus-ügyben tanusított maguktartását. Ők a kormány ellen szavaztak, amely a haza barátait elszomorító campagnenek röviden véget vehettek volna. A hadsereget ki akarták vonni minden vitából. A radikálisok vallási türelmet akarnak. Szóló végül elítéli a mérsekelteteket, akik szövetkeztek a konservatívokkal és poharát nagy tetszés mellett a republikánusok jólétére üritette.

Gelich gróf gyásza.

Bécs, január 31. (Saját tudósítók távirata.) Részvétl értesülünk a gróf Gelich Richard vezérőrnagyot ért súlyos csapásról. Leánya dr. Csebi Pogány György neje, f. hó 25-én 39 éves korában Nagy Mihályban elhunyt. A megboldogult műveltsége, szeretetre méltósága és megnyerő modora miatt általában kedvelték s annak idején a pécsi hölgy-társaság központjával tekintették. Az általános rokonszeny bizonyítékul említhetjük, hogy 1879-ben volt esküvőjére néhai Dulanszky püspök diszfogáján vitte a templomba.

Korai halálát hihetőleg az idézte elő, hogy 1½ év előtt, mikor kis leánya meg halt buskomorságba esett, mihez utóbb teljes étvágytalanság és ennek folytán rohamosan elgyengülése járult. Halálának közvetlen oka heves mellhártya gyuladás, mely 48 óra alatt halált idézett elő.

Temetése, melyen a környékbeli nemesség nagy számmal megjelent f. hó 27-ikén közrészvétl mellet ment végbe.

A kegyvesztett Riza bej-ről.

Budapest, január 31. (Saj. tud. táv.) R i z a bej albán törzsfő abbéli kérelmét, hogy engedjék meg neki a visszatérést, a portában elutasították. Ellenben megígér-

ték neki, hogy az ipeki muteszarifot Konstantinápolyba rendelik és Riza vádjai alapján megindítják a vizsgálatot.

Szalavszky főispán aférja.

Budapest, jan. 31. (Saját tud. táv.) Szalavszky Gyula, Pozsony- és Trencsén-megyék főispánja Tallián Béla és Pulszky Ágost képviselők által elégtételt kért Rakovszky Istvántól a képviselőház tegnapelőtt tartott ülésén ellene intézett támadásokért. Rakovszky ma közölte Szalavszky segédeivel, hogy megbízottai Bolgár Ferencz és Kubik Béla képviselők. A megbízottak, mint értesülünk, hétfőn délelőtt találkoztak.

Kitüntetett főkonzul.

Budapest, jan. 31. (Saját tud. táv.) K á r o l y román király B a l o Sándor budapesti román főkonzul a román korona rend középkeresztjével tüntette ki.

Flesch Mór jótéteményei.

Budapest, január 31. (Saját tud. távirata.) A közel multban elhalálozott Flesch Mór budapesti lakos végrendeletében az alább nevezett testületek és jótékonyági egyleteknek összesen 21,000 frtot adományozott. Es pedig:

A Mária-Dorottya egyletnek és a lipótvárosi népkonyhának 500 frtot, a hajléktalanok menhelyének 500 frtot, a Ferencz József kereskedelmi kózháznak 1000 frtot, a Fehér Kereszt egyl. lelenzháznak 500 frtot, a magyar hirlapírók egyesületének 500 frtot, a gyermekmenháznak 1000 frtot, az önkéntes mentők egyesületének 500 frtot, a vakok intézetének 1000 frtot, továbbá a vallás- és közoktatásügyi miniszter kezeihez 1000 frtot a szegénysorsu tanulók számára. A Creche egyesületnek 1000 frtot, a pesti izr. hitközségnek 200 frtot, a főpolgármester kezeihez, a székes-fővárosi szegények számára 800 frtot, a tápió-sápi róm. kath. templomnak 1000 frtot, végül két elszegényedett fővárosi tisztviselő részére 5000 és két elszegényedett fővárosi kereskedő részére szintén 5000 frtos alapítványt tett.

KÖZGAZDASÁG.

A „Polgári Takarékos és segély szövetkező” vasárnap d. e. 11. órakor tartotta rendes évi közgyűlést. Elnök távollétében Rothmann Jakab alelnök a közgyűlést megnyitván, konstata, hogy 45 tag 2750 üzlet-rész képviseletében van jelen s így a közgyűlés határozatképes, felkérte egyszersmint Aczél Zsigmond ügyvezető igazgatót a jegyzőkönyv vezetésére, valamint az igazgatóság jelentésének felolvasására.

Az igazgatósági jelentés kiemeli azon hatalmas lendületet, melyet a Polgári takarékos és hitelszövetkező az 1897 év elején alakított 2-ik évtársulata alkalmával elért, a mennyiben a tagok száma az előző ciklussal szemben majd megháromszorozódott, az üzletrészek száma pedig megkétszereződött. A közönség részéről nyilvánult eme rendkívüli érdeklődés indította a szövetkező igazgatóságát arra, hogy mindeu év elején egy-egy 3 évre terjedő ciklust alakítson s így a közönségnek minél többször alkalma legyen nagyobb utánfizetés nélkül — a takarékoság szolgálatába szegődni. A szövetkező eme reformja nem is volt czéltalan mert — mint a jelentés mondja, — a f. év elején megnyitott 3-ik évtársulathoz már eddig 307 tag jelentkezett, kik mintegy 5200 üzletrészt jegyeztek s így a szövetkezőnek 1417 tagja van 25000 üzletrésszel.

A mérleg szerint a heti befizetések egy év alatt 100544 frt 80 kr-ra rugtak. Kiadott kölcsönök összege 24015 frt 50 kr. s készpénz vagydon.

79467 frt 43 kr. Az 1897-ik év tiszta nyeresége az üzleti költségek és tiszteletdíjak levonása után 2875 frt 13 kr. Ez, mely összeg az alapszabályok értelmében a 2-ik évtársulathoz törzsvagyonához csatolattik.

A közgyűlés a felügyelő-bizottságnak jelentésének meghallgatása után a felmentvényt úgy az igazgatónak mint a felügyelő bizottságnak meg adta továbbá igazgatóságba Székely Sándort, a felügyelő bizottságba Sonnenfeld Adolt, Fűchsl Mór, Szilárdy Ernőt, Blum Gézát és Scherer Károlyt rendes, Sarkadi Ignác és dr Weisz Mártont póttagul beválasztotta.

Gazdasági szakfelolvasás Margittán.

A gazdasági egyesület által január hó 30-án a margittai kaszinó nagytermében rendezett szakfelolvasás iránt annyira érdeklődött a margittai közönség, hogy az ottani értelmiség teljes számmal és vidékéről is számosan, még a földmivelő nép közül is igen sokan végig hallgatták a majd két óráig tartott felolvasásokat. Nemcsak a nagyterem volt zsúfolásig hallgatókkal, de a mellékszobákat is megtöltötték az érdeklődők.

A felolvasás kezdete előtt a gazdasági egyesület egyik margittai tagja, a Mülki-apátság főtisztje rövid szavakban ajánlotta a felolvasásokat a hallgatók figyelmébe.

A felolvasás délután 3 órakor kezdődött, s a következő sorrendben folyt le:

1-ször *A községi takarékmagtárak jótékony hatását a földmivelő munkásnépre*, felolvasta és ismertette Szabó János.

2-ször *A különféle állati betegségek felolvasva Csányi állami állatorvos.*

3-ször *A szőlőültetvények többféle módozatait*, számokkal is kimutatott költségeit, igen részletesen ismertette Morvay főszolgabíró.

4-ször *A kipuhtult szőlőterületek mielőbbi beültetéséről Molnár Lajos* olvasott fel. Utalt különösen az e célra az Agrár-bank által kölcsönképpen nyújtott előnyökre, részletesen ismertette azokat.

A felolvasók mindegyikét megéljenzte a közönség.

Este a kaszinó termében igen látogatott házi mulatságot rendeztek, hol Margitta színe-java megjelent.

Hivatalos árfolyások

Budapesti áru- és értéktársaság 1897. január 31-én.

Magyar aranyjárdék 4%	121.-
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4%	99.30
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2%	121.50
Magyar keleti vasúti államkötvény 1875-1880	101.-
Magyar keleti vasúti államkötvény 1875-1880	121.75
Magyar keleti vasúti államkötvény 1875-1880	97.35

1860. osztrák államsorsjegyek	101.-
Magyar nyereségy-sorsjegyek-kölcsön	197.50
Magyar nyereségy-sorsjegyek-kölcsön	154.-
Magyar nyereségy-sorsjegyek-kölcsön	140.50
Osztrák járadék papírban	102.25
Osztrák járadék ezüstben	102.25
Osztrák járadék aranyban	121.75
Osztrák korona járadék	102.75
1860. osztrák államsorsjegyek	144.50
Osztrák magyar bankrészvény	930.-
Magyar hitelbank részvény	384.75
Osztrák hitelintézeti részvény	363.80
Paris vista	344.-
20 márkás arany	951.-
Német birodalmi márká	587.50
London vista	120.-
Paris vista	476.-
20 márkás arany	14.76

SZERKESZTŐI POSTA

V. Irén. Nagyon szívesen. P. o. Vándor, Vig, Vég, Vidor, Vágó, Verő, Váci, Vadai Vigyázó, Vadász, Varga, Vetési, Várnai, Virág, Vitéz, Vad, Vékony, Vastag, Vámos, Vermes, Vörös, Verpeléti, Vesszős, Vidám, Vincez, Vida, Vajda, Váradi, Vadas, Vág, Vajdaházi, Vajk, Vámos, Varjas, Varkonyi, Vásárhelyi, Vasas, Vázsonyi, Vaszari, Vatha, Vay, Vécsei, Vecsés, Verebes, Veszprémi, Virányos, Viszlói, Vizsolyi, Vöröstói, Vörösmarti stb. »i« betűvel végződött, azonban ne igen válasszon, mert könnyen adna okot félreismerésre.

G. A. Ne üljön fel a czimnek, hiszen e pár számból is kilóg a lóláb. Egy pár ur oda adta a nevét ehhez a laphoz — hisszük majd be veszi, ha így folytatja a béke galamb a misszióját. A »Magyar Népszázló« azért alakult, hogy a szocializmust ellensúlyozza — így mondták nekünk. Idáig folyton a főbbnemességet, urakat, birtokosokat és a kath. egyházat pellengérezte és védte a kormányt. Polyton a jobb módúak zsebet tartja a nép elé, a saját zsebet azonban soha. Ir, büz-báz, de egyetlen szak cikkel, vagy konkrét javaslatot a nép érdekében nem irt. Még a római pápa pénze is izgatja őket a nép érdekében, de a magyar nép között, a magyar népből felgazdagodott tőkepénzeseket, a szocializmust megteremtő gyárosokat dehogyan is piszkálná. Vakulj magyar. Jól teszi, ha nem tűri meg a községben, bár a vele született gyengeség kora sirba dönti ugys. Bajos dolog kormánypartíván tenni a népet, még ha szociális czukorkákban adogatjuk is be neki az elveket.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Ügyvédi iroda áthelyezés.

Van szerencsém t. ügyfeleimmel tudatni, hogy

ügyvédi irodámat

f. évi február hó 1-ső napján

az Apáczai-utczai

397/6 számú házba

helyezem át.

Rothmann Jakab
ügyvéd.

Nagyvárad város árverelő küldöttségétől.

ad 594--615. g. ü. sz.
1897.

Arlejtési hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsának 1347/98 számú határozatával kiadott 13/834—1898 számú törvényhatósági bizottsági határozat alapján, a város részére szükséges nyomtatványok előállításai és beszállítási vállalatára az árverelő küldöttség 1898. évi február hó 4. napján délelőtt 10 órakor a városház nagytermében arlejtést tart.

Arlejtési szóval vagy zárt ajánlat után lehet; azonban, az »egységi árjegyzék«-ben felsorolt árakra nézve csak százalékban kitüntetett engedmény vagy ráfizetés kikötése mellett lehet.

A vállalat szerződési ideje 1898. január hó 1-től 1900. évi december hó 31-ig terjedő három (3) évig tart.

Zárt ajánlatok f. évi február hó 4-ik napjának d. e. 10 órájáig, a bánatpénzzel ellátva az árverelő küldöttségi elnök kezéhez nyújtandók be.

Az ajánlatokban határozottan megemlítendő, hogy arlejtő az arlejtési feltételeket ismeri s azokat egész terjedelmükben elfogadja a kitűzött határidőn túl beérkezett ajánlatok figyelembe nem fogának vétetni.

Arlejtők tartoznak a kikiáltási ár 10 (tiz) százalóját az az ötszáz (500) forintot az arlejtés megkezdése előtt készpénzben vagy óvadékképes értékpapírokban az árverelő küldöttség elnökének kezéhez letenni, vagy az 50 kros bélyeggel ellátott zárt ajánlatokhoz csatolni.

A közgyűlési jóváhagyással ellátott »egységi árjegyzék«, valamint az »arlejtési feltételek« s az egységi árjegyzékben felsorolt »különféle nyomtatványok« mintái, ugyszintén a megközelítő szükségletéről összeállított kimutatás a város számvevői hivatalában, a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Végül kiköttetik:

1. hogy a nyomtatványok szállítási vállalatát, csak helybeli bejegyzett czégek nyerhetik el.

2. hogy arlejtőt ajánlata a leütéskor azonnal; Nagyvárad város közönségét azonban csakis a törvényhatósági bizottság jóváhagyó határozata után kötelezi.

Kelt Nagyváradon, 1898 január hó 21-én

Papp János

gazdasági tanácsos,
mint az árverelő küldöttség elnöke.

BELÉPÉSI FELHÍVÁS!

A »POLGÁRI TAKARÉK- ÉS SEGÉLYSZÖVETKEZET«

348 5—15

III-ik ÉVTÁRSULATÁBA.

A „Polgári takaré- és segély-szövetkezet“ módosított alapszabályai szerint 1898. január 1-én új évtársulatot nyit, mely 156 héten át, vagyis 1900. év végeig tart. Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként 10 kr (20 fillér) fizetendő. A három év eltelté után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik és mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani és önségélyt nyújtani, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt, mely a heti részletekben való befizetések daczára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyereséget osztalékot hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg 4% részét 6%-os kamattal mellett minden előleges bejelentés nélkül kölcsönkép felveheti.

Vidéki tagok belépésének és a heti fizetések bérmentes teljesítésének

megkönnyítése céljából a szövetkezet a póstatakarékpénztárnál számlát nyitattott.

A szövetkezetben való belépés alkalmával üzletrészekint 5 kr beiratási díj fizetendő s egy heti részlet lefizetése után már mindenki megkapja saját nevére irt könyvecskéjét.

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjait valamint mindazokat, kik az 1898. január 3-tól kezdődő 3-ik ciklusnak tagjai óhajtanak lenni felkérjük, hogy a szövetkezet üzlethelyiségében (Szent László-tér, Kovács-féle ház) mielőbb beiratkozni szíveskedjenek.

Nagyvárad, 1897. november hó.

A »Polgári takaré- és segélyszövetkezet« igazgatósága.

A III-ik évtársulat befizetési napjai

hétfő délután 3—5-ig,
csütörtök délután 3—5-ig.

A szövetkezetnek eddig több mint 1100 tagja van, mintegy 20,000 üzletrészzel.